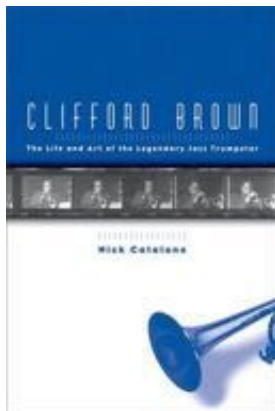

"I know he'll never be forgotten
He was a king uncrowned
I know I'll always remember
The warmth of his sound"
(Benny Golson, 1958. "I remember Clifford")

NYFIKEN PÅ:
Trumpetaren
Clifford Brown
bengt starrin
karlstad april 2022

Ja, då har jag avverkat den andra av tre böcker som jag gav mig själv när jag fyllde 75 år. Den första var "*Chet Baker – his life and music*" av Jeroen de Valk – och som jag har skrivit några rader om på min hemsida.¹ Den andra är Nick Catalanos bok *The Life and Art of the Legendary Jazz Trumpeter*. Nick Catalano är professor emeritus i litteratur och musik. Som ung spelade han vid några tillfällen på samma scen som Clifford Brown.

Clifford Browns liv blev alldeles för kort. Han omkom i en bilolycka vid 25 års ålder. Trots att hans karriär blev kortvarig anses han numera vara en av de viktigaste personerna i jazzens historia. Han var en trumpetare i klass med storheter som Louis Armstrong, Dizzy Gillespie och Miles Davis och hade stort inflytande på samtida jazzmusiker. Något som han fortfarande har.

Nick Catalanos bok bygger på omfattande intervjuer med Cliffords Browns familj, vänner och jazzmusiker.

Varför en bok om Clifford Brown?

– Därför att han är den störste musiker som jag personligen kommit i kontakt med under alla mina år som jazzskribent, producent, musiker och professor, säger Nick Catalano i en intervju.

När han fick förfrågan från Oxford University Press tvekade han inte.

Catalanos bok handlar om Clifford Browns tidiga liv och utveckling fram till en jazztrumpetare av världsklass. Vi kan läsa om Cliffords möten och "gigs" med 1950-talets ledande jazzmusiker. Vi får en bild av Clifford Brown som en mycket speciell, vänlig, generös och ödmjuk person. Disciplinerad och korrekt ut i fingerspetsarna.

I en tid då många jazzmusiker var antingen alkoholister eller drogmissbrukare var Clifford Brown totalt drogfri och en renlevnadsmänniska. Han blev en viktig förebild för musiker som kämpade att bli kvitt sina drogproblem.

¹ <http://www.starrin.nu/Starrin/Valkommen.html>

Det är en färgstark bok om Cliffords öden. Den är till delar sorglig som när Clifford som 19 åring råkade ut för en bilolycka som var nära att sätta stopp för hans karriär och sex år senare en annan bilolycka som tog hans liv.

Det har skrivits avhandlingar om hans genialitet. Det hålls symposier och konferenser. Och flera menar att han redan vid 25-års ålder hade utvecklats till en av de bästa jazztrumpetarna någonsin.

Jag ska villigt erkänna att mina kunskaper om Clifford Brown var mycket begränsade innan jag började att läsa Catalanos bok. Visserligen visste jag att han dog ung och att han ansågs vara en mycket skicklig trumpetare. Kände också till några av hans kompositioner som *Sandu*, *Joy Spring* och *Daahoud* som alla blivit så kallade jazzstandards. Men inte så mycket mer.

På ålderns höst, efter det att jag återupptagit mitt eget trumpetspelande, brukar jag öva på *Joy Spring*. Och det är något magiskt över den låten som jag inte kan sätta tummarna på. Berättelserna om Clifford Browns liv gör att hans musik har fått en ny mening för mig.

Clifford Brown verkar ha varit en synnerligen ödmjuk och vänlig person som med liv och lust och ett stort mått av självdisciplin övat flera timmar varje dag. Men också en olycksdrabbad person som redan som 19-åring skadades mycket allvarligt och vars liv sex år senare tog slut.

Det är detta som jag också kommer att inrikta min lilla uppsats på. Jag lämnar allt annat åt sidan som till exempel hans karriär som jazzmusiker, hans turnéer, hans inspelningar.

Läsningen av Catalanos bok gjorde mig nyfiken på även andra källor om Clifford Brown som jag också använt mig av.

Clifford Brown föddes 1930 i Wilmington, Delaware och avled den 26 juni 1956. Han var gift och hade ett barn. Hade lätt för sig i skolan och kom att studera vid två olika College.

Hans föräldrar var musikintresserade. Pappan spelade trumpet, violin och piano. Clifford fick sin första trumpet vid 13 års ålder. Men han hade dessförinnan, till och från, övat på sin pappas.

Pappan såg att sonen hade talang och kontaktade Robert Lowery – lärare och orkesterledare som tog sig an honom. Robert Lowery, eller rätt och slätt Boysie som han kallades, hade utvecklat en metod som utgick från att lyssna och öva samt att utveckla en egen stil. Han lärde sina elever att upptäcka och lyssna på ackordförändringar för att därefter improvisera mot bakgrund av vad de hörde.

– Jag lärde honom att höra. Det viktigaste är att kunna höra. Jag känner många unga killar som har gått på college men de har inte det som krävs för att improvisera. För de kan inte höra. Du måste kunna höra saker innan du kan utföra dem.

Clifford Browns stora intresse förutom musik var matematik.

– Han var ett matematiskt geni, säger Lowery.

– Han älskade matematik och han älskade musik. Matematiken och musiken hade mycket gemensamt, berättar hans fru LaRue Brown-Watson i en intervju.

– Han löste komplicerade musikaliska problem med hjälp av matematik.

Clifford Brown kom att spela i flera skolband.

Tiden gick och han kom i kontakt med Harry Andrews som var lärare vid Wilmington's Howard High School. Andrews metoder var speciella. Exempel på det var att lära sig spela upp till 32 takter med endast en inandning.

– Jag introducerade honom också för "non-pressure" metoden. Jag hade lagt märke till att

han tryckte munstycket för hårt mot sina läppar. Jag minns också att han hade en utmärkt embouchure.

Det finns många exempel på Cliffords flit.

Andrews berättar att det titt som tätt hände att Clifford stack in huvudet på hans kontor och frågade om han hade tid för en lektion till.

Under sin tid på skolan där lärde Clifford sig spela flera andra instrument som piano, vibrafon och bas.

Andrew imponerades också av hans förmåga att snabbt kunna hoppa från en oktav till en annan. Och det hände ibland att han vid marscher spelade en oktav över alla andra trumpetare.

Clifford Brown var ambitiös, disciplinerad och fokuserad som elev. Det berättas att han kunde öva upp till fyra timmar om dagen.

En som Catalano intervjuat berättar:

– När han spelade var allt vetenskapligt planerat. Han antecknade sina idéer och han skulle spela allt i alla tonarter.

Clifford Brown kom att initiera och leda jamsessions. Han delade alltid med sig av sina färdigheter. Hjälpte sina vänner med ackordsbyten och improvisationer. Men det hände också att Cliffords excellenta färdigheter och begåvning skrämde dem.

En som var med berättar:

– Han skrämde mig så mycket att jag bytte till trombon för ett tag ...

När beboprevolutionen inträffade i början av 1940-talet var Philadelphia efter New York det viktigaste centrumet för den nya jazzen. Listan på lokala musiker som blev stjärnor är lång. En av

dem var Red Rodney. En dag ringde det på Red Rodneys dörrklocka. Han öppnade dörren och där stod Clifford Brown som presenterade sig och sa.

— Jag spelar trumpet. Jag skulle så gärna vilja prata med dig och ta lektioner för dig som spelat med "Bird".

Nu var det så att Rodney inte gav några lektioner men han slogs av den unge mannens beslutsamhet och han bjöd in honom för att visa vad han kunde.

— Han fullkomligt knockade mig med sitt spelande. Han var enorm. Han hade redan det där underbara ljudet.

Rodney sa då till honom:

— Det finns ingenting som jag kan lära dig. Det är bara att fortsätta att spela som du gör.

Trumpetaren Dizzy Gillespie besökte ofta Philadelphia, där han bodde i slutet på 1930-talet. Vid ett tillfälle hände det sig att den ordinarie trumpetaren i Dizzys band inte infann sig till en spelning. Då fick han tips om att det fanns en trumpetare som skulle kunna ersätta honom.

Clifford Brown som just då var på scenen med ett annat band imponerade på Gillespie som fullkomligt skrek av förtjusning:

— Varifrån kommer den killen!

Det var inte alls svårt att övertyga Gillespie om att låta Clifford Brown hoppa in och ta solot till "I can't get started".

En som var med då minns:

— Brownie gjorde solot och Dizzy blev fullkomligt överrumplad.

Senare samma kväll tog Dizzy Gillespie den unge collegestudenten avsidet. Uppmanade honom hänge sig åt jazz. Brownie var så överväldigad av Dizzys råd att han strax efteråt bestämde sig för att lämna Delaware State College. Inom en vecka ordnade han en överföring till Maryland State College och dess kända musikavdelning, återigen med ett stipendium. Från och med nu skulle det bli musik för hela slanten.

Så inträffade det tragiska som kunde ha satt stopp för Clifford Browns musikkariär. Han spelade med Maryland State Band när det hände. De hade spelningar både här och där och de reste kors och tvärs i Maryland.

Plötsligt när de var på väg från en dansspelning sprang ett rådjur över vägen. Chaffören svängde för att undvika en kollision. Men sladdade och hamnade på sidan av vägen och välte. Två personer omkom. Brownie fördes till sjukhus. Allvarligt skadad. Och hans liv stod på spel.

Hans båda ben var brutna. Han behövde hudtransplantationer över hela kroppen. Det vänstra benet var så svårt stympat att han måste genomgå en bentransplantation.

När hans livs inte längre var i fara påbörjade han en smärtsam och långvarig rehabilitering.

Under sin tid på sjukhuset fick han besök av Dizzy Gillespie som stöttade honom med orden "kämpa på".

Catalano skriver att Dizzys helhjärtade stöd gav honom nytt självförtroende. Det gjorde honom ännu mer beslutsam att fortsätta med jazzen.

Clifford Brown blev efter en lång rehabilitering utskriven från sjukhuset. Och det ordnades för honom hemma hos sina föräldrar.

Omgiven av familj och vänner, uppmuntrad av sina jazzvänner och framför allt fast besluten att förverkliga sina drömmar så hände det att han en dag sträckte sig över sin säng tog trumpeteten ur fodralet och förde trumpetmunstycket smärtsamt mot sina läppar.

– Till alla de närvarandes glädje började han spela igen, berättar en nära vän och fortsatte.

– Och du vet han slutade aldrig. Han övade hela tiden. Alla i grannskapet kunde höra honom.

Hans maratonövningar blev en "snackis". En drar sig till minnes:

– När han låg där i sängen nästan oförmögen att röra på sig kunde alla i grannskapet höra honom öva nästan hela dagen lång.

Men det kostade på att orka hålla i trumpeteten med tanke på de smärtsamma skadorna.

Olyckan hade förstört ligament och bindväv. Hans vänstra ben var så svårt stympat att han behövde bentransplantation. Trumpetövandet förvärrade smärtorna och satte stopp för läkningsprocessen. Han tvingades upphöra med sitt spelande. Men han kunde med uppbådande av alla krafter spela på pianot.

Efter en tid kunde han börja med trumpeteten igen.

Det var ingen lätt sak för Clifford Brown att återskapa förhårdnader och vävnader på sina läppar. Vägen dit var mödosam och det tog ett par veckor innan ambisen började komma tillbaka.

Hans bror Leon minns.

– Det var då han berättade att han försökte få en förhårdnad på läppen. Och jag sa. Vad behöver du en förhårdnad till? Han sa: Det blir bättre toner då.

Clifford – en ödmjuk ung man

Flera har vittnat om Cliffords ödmjukhet och vänlighet.

– Han var en tystlåten kille, inte bullrig, men han sa vad han ville säga. Han behövde aldrig säga hur duktig han var, eller hur dålig någon annan är, som vissa människor har ett behov av att göra... Jag hörde honom aldrig säga ett negativt ord om någon. (Art Farmer)

— Han är en av få människor i hela den här världen som jag träffat som inte har något ont att säga om honom. Du hör inte ett negativt ord om den här mannen. Och jag tror att anledningen till det är hans personlighet. Han älskade sina medmänniskor. Han älskade musik. (LaRue Brown-Watson)

— Clifford var artig och en gentleman ... nästan för bra för att vara sant. (Chris Powel)

— Han var en älskvärd kille. Jag hörde honom aldrig höja rösten i ilska, jag hörde honom aldrig svära eller berätta ett smutsigt skämt. (Benny Golson)

Clifford — en målmedveten och flitig ung man

Flera har berättat om Cliffords målmedvetenhet och flit. I en intervju, som Willis Conover gjorde med Clifford och som finns på nätet säger Clifford:²

— Jag brukar öva två timmar nästan varje dag. Det viktigaste är att jag inte missar någon dag.

Hans hustru berättar:

— Hans dagliga uppvärmningsövning började med att han visslade. Han vände ut och in på läpparna samtidigt som han visslade. Sedan blåste han i munstycket. Med det höll han på en timme och sen började han öva på trumpeteten. (LaRue Brown-Watson)

Hon fortsätter och berättar att han övade så fort det fanns tid över:

— Efter frukosten övade han. Efter en promenad övade han. Efter lunchen övade han. När han inte spelade gjorde han läppövningar och tungövningar. Eller också spelade han helt enkelt på sitt munstycke. Och gjorde han inte det höll han på med fingersättning utan trumpet.

Han lyssnade mycket på musik av alla sorter. Gärna på sångare och klassiska kompositörer. Själv älskade han att sjunga — Broadway, blues, standards. Figaro, vad som helst. Han hade några favoriter. Han gillade Sarah Vaughan och hennes sätt att uttrycka sig med hjälp av sin sång. Och så ville han att hans trumpetspelande också skulle vara. Ett uttrycksmedel och inte bara ett blåsinstrument. (LaRue Brown-Watson)

”I remember Clifford”

Efter ett år av återhämtning återupptog Brown sitt spelande och det med förnyad energi. Hans karriär tog fart. Och han kom att bli en av de största.

Han väckte beundran. Det fanns en kraft, en briljans, en värme och en uppfinningsrikedom i hans spelande som var speciell. Hans namn spreds nu bland jazzkretsar. Han hade en bred repertoar. Behärskade ballader såväl som uppjazziga låtar lika bra.

² <https://digital.nepr.net/music/2014/07/02/clifford-brown-interview/>

Men så den 26 juni 1956 tog livet slut. På morgonen efter en spelning lämnade Clifford Brown Philadelphia tillsammans med pianisten Richie Powell och hans fru, Nancy. De var på väg mot Chicago, där kvintetten skulle uppträda följande kväll. Det regnade. Risk för vattenplaning. I en kurva hände det. Körde av vägen. Slog igenom ett skyddsräcke och slungades ner för en 25 meters lång vall. Alla tre omkom.

Femtio år efter Clifford Browns död kunde man i Washington Post läsa:³

— Det finns kanske ingen sorgligare berättelse om modern musik än den om Clifford Brown...

Han var den mest lysande trumpetaren i sin generation, en originell och minnesvärd kompositör, en person med dynamisk scennärvaro och, som alla som kände honom kommer att säga, en mild själ... Han hade allt.

Några månader efter Browns död hyllade vännen Benny Golson honom med kompositionen "I Remember Clifford", en av jazzens mest populära ballader.

<https://www.youtube.com/watch?v=LrnD071Kw5E>

³ <https://www.washingtonpost.com/archive/lifestyle/2006/06/26/50-years-later-unmuted-awe-for-clifford-brown/c535e301-a8f8-4c44-9fb6-878392d4b722/>